

ЛІТЕРАТУРА СЛОВ'ЯНСЬКИХ НАРОДІВ

УДК [821.161.2+821.162.1]-93.09

DOI <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2024.4.1/21>

Журба С. С.

Криворізький державний педагогічний університет

Журба О. В.

Криворізький ліцей №107 «Лідер» Криворізької міської ради

ЩОДЕННИК ЯК ФОРМА НАРАТИВУ В ПРОЗІ ДЛЯ ДІТЕЙ ОКСАНИ ДУМАНСЬКОЇ ТА ЙОАННИ ЯГЕЛЛО

У статті розглянуто специфіку семантики та функціонування щоденника як форми наративу в повісті «Школярка з передмістя» Оксани Думанської та романах «Кава з кардамом», «Шоколад з чилі», «Тирамісу з полуницями», «Молоко з медом» Йоанни Ягелло. Художній світ літератури для дітей та юнацтва детермінований когнітивним та емоційним компонентами, притчевим і морально-етичним смислами, двошаровим наративом (текст і підтекст). Вказано, що для сучасної дитячої літератури важливим є конструювання наративу, побудованого на основі особистого досвіду оповідача. Розкриття внутрішнього світу дитини-наратора у формі щоденника експліковано суб'єктивністю оповіді, передачею спогадів, думок, емоцій, почуттів. Особливу увагу приділено психологізму, що вважається домінантною рисою наративу творів. Порівняльно-типологічний аналіз творів української та польської авторок дозволив вказати на спільні риси: оповідь у творах ведеться від імені дівчини-підлітка, розкриття особистого та шкільного життя, проблеми стосунків у сім'ї (розлучення батьків, важлива роль бабусі), в шкільному колективі, навчання, дружби між хлопцями і дівчатами, першого кохання, вибору життєвого шляху. Рефлексивно-сповідальний ракурс щоденника, який пишуть Школярка з повісті О. Думанської і Халіна Барська з тетралогії Й. Ягелло, репрезентований через структуру (розділи відповідають місяцям навчального року – з вересня по травень/червень), мовно-виражальні засоби. Вказано, що в щоденниках головних героїнь простежуємо дві лінії: перша – особисті почуття, емоції, внутрішній світ, шкільне життя підлітків; друга – соціальне життя (трудова еміграція у «Школярці з передмістя», заробляння грошей для оплати на навчання у творах Й. Ягелло). Оповідь у творах письменниць представлена з точки зору героїнь, постає як автонаратив.

Ключові слова: наратор, оповідь, наративна стратегія, щоденник, психологізм, дитяча література, Оксана Думанська, Йоанна Ягелло.

Постановка проблеми. Інтерпретація художнього тексту в сучасному літературознавстві здійснюється відповідно до використання методологічного інструментарію, необхідного для осягнення природи тексту як результату діяльності митця. Розуміння тексту як наративного утворення експліковано власне історією, що розгортається в сюжеті та нарацією як процесом і результатом оповіді, конструюванням художнього тексту. Наратив у літературному творі експлікований у межах художнього часу і простору, призначений певній аудиторії (дитячій, дорослій), реалізується за допомогою вербальних та невербальних прийомів.

Текстовий світ дитячої літератури розкривається через когнітивний/емоційний компонент, притчевий і морально-етичний смисли, двошаровий наратив (текст і підтекст). Сучасна література про дітей і для дітей враховує вимоги глобалізованого суспільства, дитячий досвід, проблеми підлітків. Дитяча та підліткова література розвивається в тісному зв'язку з мас-медіа та культурою суспільства, порушує проблеми сучасної дійсності, є своєрідним маркером морально-етичних, соціальних та статевих проблем у сучасному суспільстві. Українська дитяча проза представлена творами Івана Андрусяка «Скоропуди, або як

Ліза і Стефа втекли із дому», Оксани Думанської «Марійчині пригоди», Дзвінки Матіяш «Марта з вулиці Святого Миколая», Ірини Мацко «Перехідний вік моєї мами», Оксани Луцесвської «Інший дім», «Задзеркалля», Ірен Роздобудько «Коли оживають ляльки», «Пригоди на невідомому острові», Володимира Рудківського «Канікули у Воронівці», «Ганнуся»; збіркою «Мама по скайпу» (упорядник Мар'яна Савка) та ін. Сучасна польська епіка для дітей та юнацтва – повісті та романи Малгожати Гутовської-Адамчик «Дівчата з 13-ї вулиці», «110 вулиць», «220 маршрутів»; Барбари Космовської «Буба», «Буба: мертвий сезон»; Малгожати-Кароліни Пекарської «Клас пані Чайки»; Єви Островської «Мама, Каська, я і ганстери»; Йоанни Ягелло «Зелені мартенси», «Кава з кардамоном», «Шоколад з чилі», «Тирамісу з полуницями», «Молоко з медом» та ін. Письменники у творах звертають увагу на проблеми, що близькі підліткам: стосунки у шкільному колективі, дружбу між хлопцями і дівчатами, самоствердження особистості. Літературні здобутки письменників свідчать про те, що підліткова література досить гостро ставить питання, які хвилюють тінейджерів – дружба, перше кохання, відносини у сім'ї, поразки та перемоги, навчання в школі тощо.

Конструювання тексту, його нарративний тип вказує на оповідну стратегію художнього твору. Наративну стратегію тексту визначають художні засоби та стилістичні прийоми, які використовує наратор для організації сюжету. Роздуми автора, спогади, оцінка зображуваних подій та явищ поєднуються в художній структурі щоденникової форми. Конструювання наративу на основі особистого досвіду оповідача, наголошення на духовно-емоційному впливі на читача, естетичному потенціалі є важливими для сучасної дитячої літератури. Розкриття внутрішнього світу дитини-наратора у формі щоденника реалізовано в «Щоденнику Адріана Мола» Сью Таунсенд, «Щоденнику сцикуна» Джефа Кіні та ін. Повість О. Думанської «Школярка з передмістя» (2008) презентує процес дорослішання та формування поведінкових рис дівчини, пов'язаних з фемінною сутністю; взаєморозуміння з батьками, бабусею, стосунки з однокласниками; перша закоханість. У тетралогії Йоанни Ягелло (Joanna Jagiełło) «Кава з кардамоном» («Kawa z kardamonem», 2011), «Шоколад з чилі» («Czekolada z chili», 2013), «Тирамісу з полуницями» («Tiramisu z truskawkami», 2017), «Молоко з медом» («Mleko z miodem», 2019) розповідається про життя варшавської школярки-гімназистки, студентки Халіни Барської,

порушуються проблеми, які близькі підлітковій віковій категорії: стосунки у шкільному колективі, дружба між хлопцями і дівчатами, самоствердження особистості, самореалізація. Внутрішні, інтимні проблеми героїнь творів української та польської авторок передані у формі щоденника, суб'єктивно-психологічного вмотивування фіксованого моменту життя школярок, хронологічного відтворення подій, утворення єдиного часового блоку. Твір О. Думанської вивчається у шкільному курсі літератури у 8 класі, роман «Кава з кардамоном» Й. Ягелло – в 10 класі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Твори для дітей у сучасному літературознавстві стали об'єктом досліджень зарубіжних науковців: П. Ганта «Вступ до дитячої літератури» (Peter Hunt «An Introduction to Children's Literature»), С. Лелера «Дитяча література: історія читача від Езопа до Гаррі Поттера» (Seth Lerer «Children's literature: a reader's history, from Aesop to Harry Potter»), «Огляд дитячої літератури» під редакцією Лоуренса Дж. Трюдо («Children's Literature Review», editor Lawrence J. Trudeau), М. Хуріган «Деконструкція героя: літературна теорія і дитяча література» (Margery Hourihan «Deconstructing the hero: literary theory and children's literature») та ін. Особливості розвитку дитячої літератури висвітлюються українськими літературознавцями: У. Баран (Гніздець) «Специфіка комунікації у літературі для дітей та юнацтва (на матеріалі німецькомовної прози)», Т. Качак, Л. Круль «Зарубіжна література для дітей», Т. Качак «Тенденції розвитку української прози для дітей та юнацтва початку ХХІ ст.», В. Кизиловою «Дитяча література: стан, проблеми, перспективи», А. Мартинець «Дитяча зарубіжна література», Л. Мацевко-Бекерською «Дитяча література як форма діалогу культур: герменевтичний аспект», Л. Овдійчук «Дитяча література», Е. Огар «Дитяча книга: проблеми видавничої підготовки», О. Папушею «Наратив дитячої літератури: специфіка художнього дискурсу», Б. Салюк «Return mobile дитячої літератури: типологія традиційних образів дитини-бешкетника» та ін. Твори О. Думанської та Й. Ягелло малодосліджені в сучасному літературознавстві, хоч викликають зацікавлення у дослідників. Проблеми психології підлітка в романі Й. Ягелло «Кава з кардамоном» в українському літературознавстві досліджували С. Журба [2], Т. Марченко [7]. Фемінний дискурс в сучасній українській прозі для дітей та юнацтва, зокрема в повісті «Школярка з передмістя» О. Думанської окреслила в наукових розвідках Т. Качак [4; 5]. Питання компаративного

аналізу творів О. Думанської та Й. Ягелло, жанру літературного щоденника як форми нарративу ще не стало предметом дослідження науковців, тому є актуальним у сучасному літературознавстві.

Постановка завдання. Мета статті – розглянути специфіку компонування цілісної оповіді, спрямованої на досягнення певного художнього ефекту у творах української та польської письменниць – «Школярка з передмістя» О. Думанської та «Кава з кардамоном», «Шоколад з чилі», «Тирамісу з полуницями», «Молоко з медом» Й. Ягелло; розкрити семантику щоденникової форми в художньому тесті.

Виклад основного матеріалу. У художньому творі нарративна техніка імплікована сюжетно-композиційною організацією, жанровою специфікою, мовно-виражальними засобами для досягнення сугестивного впливу на читача. Організація сюжетної канви з метою формування цілісності сприйняття художнього тексту визначає стратегічність текстового викладу, що «сформована на принципах організації подієвого ряду, способу представлення історії, фокалізованої перспективи, репрезентації думок автора, персонажів, що діють у творі» [8, с. 71]. Однією з форм викладової стратегії є форма літературного щоденника. Щоденник як форма саморозкриття особистості репрезентує авторську інтенцію, спосіб викладу життєвого матеріалу методом відбору головного з потоку вражень. Як літературна форма, щоденник є не тільки способом записування думок, але й власне самоописанням персонажа твору. Сповідальний характер, інтимність, емоційність дозволяють головному героєві твору осмислити життєві явища, соціальні реалії та репрезентувати їх у відповідній епістолярній формі. Листи, щоденники, записки слугують автопсихологічною формою літератури, що дають змогу передати динамічний процес формування особистості, розкривають форми буття особистості. Структурний та тематичний рівні щоденника визначають тип оповіді (сповідь, (авто)біографія), часопросторові особливості, індивідуально-авторську трансформацію жанру (документальний, літературний, белетризований), мовну/стилістичну репрезентацію. Щоденникова форма детермінована оповіддю від імені гомодієгетичного наратора, розповіддю про фрагмент з життя у формі сповіді, адже мемуари пишуться «в той час, коли відбуваються події, або через дуже малий часовий проміжок, без відчуття їх закінченої цілісності, тому що погляд у невідоме завтра – відкритий» [13, с. 49–54]. Суб'єктивність оповіді визначає репрезентовану в тексті власну точку зору на події персонажа, від-

повідний «ракурс бачення», впливає на жанрову модифікацію та стильову своєрідність творів.

Подієва канва творів О. Думанської та Й. Ягелло презентована у формі щоденників головних героїнь. На думку Н. Ізотової, специфіку мовної репрезентації щоденникових записів визначають структурний та тематичний принципи [3, с. 94]. Товариський, сповідальний тон оповіді в повісті та романах письменниць артикульований «дівчачим голосом» (Т. Качак), фемінним типом мислення, сприйняттям світу й самої себе, власного досвіду. Героїня повісті «Школярка з передмістя» та Халіна Барська з тетралогії польської авторки ведуть щоденник протягом року навчання в школі, гімназії – з вересня по травень/червень відповідно до закінчення навчального процесу в країнах. Така форма твору дозволяє найкраще передати почуття, емоції героїнь, розкрити їх внутрішній світ. Щоденники героїнь завершуються із закінченням навчального року в школі, спонукають до роздумів. О. Думанська уточнює жанр твору – щоденник, «дописаний з уяви», адже його відновлює данська студентка через декілька років після закінчення школи, а події в повісті відбуваються протягом останнього шкільного року. Авторський жанровий підзаголовок визначає «спосіб бачення жанру, що може вказувати на першоджерело, специфіку внесених до твору змін, давати реципієнту ключ до відповідного прочитання тексту» [6, с. 367]. Твір має кільцеве обрамлення – розділи Насамперед і Насамкінець – це коментар героїні, її погляд на минуле, осмислення подій, що відбувалися. Щоденник старшокласниці зберегла бабуся, а студентка, переглядаючи старі записи, оживлює спогади: *«Колись (може, й у іншому житті) моя бабуся привчала мене до щоденника, мотивуючи це тим, що я повинна розвивати писемний стиль. Мені було в облом під вечір сідати за свій товстий зошит і записувати в нього пісні шкільні події. Врешити-решит, кого це зацікавить? Але бабусю не слухатися було неможливо, бо вона завжди мала рацію. Щоб її не засмучувати, я нашивидкуруч шкрябала короткі речення, пам'ятаючи, що стислість — сестра таланту. <...> Зараз, знайшовши того щоденника серед своїх перших поетичних спроб, конспектів і шкільних творів, які бабуся зберігала у чотирьох коробках з-під чобіт, я мало не ревіла. Сухі факти лишилися, а мої рефлексії з того чи іншого приводу почали забуватися. Щоправда, вони частково поновлювалися, коли я заплющувала очі і уявляла себе школяркою. Але від того виникало враження, що я вибірково переглядаю кадри із давнього фільму»* [1, с. 3].

Події в кожному з романів Й. Ягелло відбуваються протягом одного року життя Лінки (Халіни Барської). У першому романі дівчинці 15 років, вона є ученицею однієї з шкіл Варшави. В останньому – Халіна закінчує ліцей і стає матір'ю. У «Каві з кардамоном» Лінка дошукується правди про народження сестри, прагне налагодити відносини з матір'ю; у «Шоколаді з чилі» – бореться не тільки за кохання, а й за гроші, бо треба сплачувати за навчання; роман «Тирамісу з полуницями» побудований на утвердженні почуттів дівчини до Адріана та реалізації як блогерки; «Молоко з медом» присвячено відкриттю нових почуттів Лінки, адже в неї народжується донька Єва, і вона погоджується вийти заміж за однокласника Оскара. Кожен з романів поділений на частини за назвами місяців навчального року в польській школі, тобто з вересня по червень. Така структура вказує на щоденникову форму зображення та фіксації подій. Оповідь ведеться від гетеродієгетичного наратора, але всі події спостерігаємо очима головної героїні – Лінки. Розповідь від третьої особи дозволяє авторці розкрити внутрішній світ персонажа, показати його найбільш детально та глибоко. При цьому письменниця може інтерпретувати поведінку героїв, давати оцінку та коментар. У сюжетну канву творів вписано листи Лінки до коханого Адріана, замітки до блогу, а в романі «Молоко з медом» подані уривки з мобільного додатка для вагітних, дописи в групі для майбутніх мам та спогади матері Лінки – Єви Барської. Передаючи конкретне, індивідуальне через загальне, авторка щоденника прагне інформувати про проблеми не тільки власні, але й підлітків у сучасному польському суспільстві.

Структурними аспектами наративу у щоденнику є психологічні аспекти, фрагменти художньої оповіді, які передають внутрішній стан героїні за допомогою мовно-виражальних засобів. Через сповідальну манеру оповіді, емоції, почуття та зовнішнє вираження – вчинки, мову, міміку розкривається психологічний стан героїнь творів. У романах Й. Ягелло розкрито світогляд підлітків, прийняття ними відповідальних рішень, активні зміни поведінки, поглядів, фізіологічного розвитку. Вирішення проблем наодинці спонукає Халіну Барську знаходити вихід, аналізувати, шукати підтримку, налагоджувати довіру, втілювати свої мрії. На допомогу дівчині приходять мама, вітчим Адам, подруга Наталя, сестра Кася й одногрупник Оскар.

Наративна техніка у творах письменниць виконує дві функції: створення образу персонажа та

ключової тематики/проблематики повісті та романів. О. Думанська звертається до однієї з соціальних проблем українського суспільства – трудового заробітчанства, що стало наслідком суспільних негараздів, безробіття. Важливим у повісті є життя дітей трудових мігрантів, порозуміння з батьками, зображені крізь призму дитячого сприймання. Мама Школярки їде працювати у Грецію і залишає її з бабусею-пенсіонеркою, яка відіграє важливе значення в житті дівчинки, стає порадицею, розрадницею. Бабуся після народження онучки, даючи молодим батькам можливість реалізувати себе у кар'єрі, виховує її, покинувши роботу вчительки. Демократичне та скептичне ставлення до школи пояснює Школярка: *«Моя бабуся колись теж учителювала, тому в неї на школу алергія»* [1, с. 4]. Розлучення батьків впливає на світогляд дівчини, її вибір, цінності. Хоча бабуся й опікується внучкою, допомагає і підтримує, але дівчинка змушена стати передчасно дорослою і самостійною. Після закінчення школи дівчина постає перед вибором: де жити, з ким, де здобувати освіту – в Україні чи за кордоном? Незважаючи на перспективу забезпечення й отримання освіти у Данії, де зараз живе з новим чоловіком мати, Школярка все ж розуміє, що духовне важливіше за матеріальні блага: *«Мене й справді украли... У мого тата. У моєї бабусі. У мого сусіда, що відвіз нас на потяг і цілував мене на пероні, не випускаючи з обіймів. Ми так з ним і не з'їздили в Карпати...»* [1, с. 83]. На думку Т. Качак, письменниця порушує у творі «важливу для постколоніальної літератури тему еміграції, накреслює дихотомічні відносини національне / світове, ментальне / космополітичне, локальне / універсальне» [5, с. 57]. Дорослішання та вибір життєвого шляху Школярки впливає на формування особистості, морально-етичних цінностей.

Через хворобу матері й так звані «відрядження» самостійною, рішучою стає і Халіна Барська у романі «Кава з кардамоном» Й. Ягелло. Вступивши до ліцею, Лінка не тільки турбується про себе, але і не забуває про молодшого брата, подруг, матір, бабусь. Відповідальність дівчини проявляється через її вчинки, турботу про інших. Письменниці у творах висвітлюють гострі проблеми дорослішання, хоча підлітки залежать від батьків як у фінансовому плані, так і в психологічному.

Форма щоденника дозволяє передати зображені події через світосприймання персонажів, використовуючи форму «потоків свідомості», невласне пряму мову або внутрішній монолог. Внутрішній монолог відтворює боротьбу в душі

Лінки (почуття до Адріана, який є батьком її доньки та розрив з ним через небажання стати батьком у молодому віці; стосунки з Наталею; почуття до Оскара) та вказує на її емоційний стан. У щоденниках, крім подробиць особистого життя, побуту, знаходимо записи, що стосуються соціальної, суспільної тематики. Й. Ягелло змогла передати не лише стан дівчини, але звернути увагу на табуйовану тему – лікування в психіатричній лікарні (Єва Барська, мати Лінки під приводом відряджень їде в санаторій, адже спадкова психічна неврівноваженість підсилена пережитим стресом під час других пологів і втрати чоловіка, потребує медичного втручання). Внутрішній світ Єви Барської розкрито в «Молоді з медом», через спогади про минуле, переживання, емоції, які спричинили її поведінку, відстороненість від дочки. Народження онучки змінює Єву, яка підтримує доньку, всіляко допомагає їй. Оповідь у романах, представлена з точки зору Лінки, постає як автонаратив, для якого характерні суб'єктивізм світосприйняття оповідача, достовірність інформації. Викладені від імені героїні події дозволяють зазирнути у внутрішній світ Лінки, відтворити її думки, почуття, вказати на внутрішню мотивацію її дій. Власне сприйняття себе, своїх однокласників, емоції, стан радості та переживання, нелінійність психооповіді (минуле, теперішнє, майбутнє) є складовими психологізму оповіді в повісті «Школярка з передмістя».

Соціально-психологічний аспект романів Й. Ягелло виражається у зверненні авторки до актуальних проблем польської (і не тільки) молоді – пошук роботи і свого місця в житті. Лінка, на відміну від заможних ровесників, змушена працювати, заробляти на навчання. Вона щодня «мандрує» Варшавою, розносячи флаєри з рекламою. Проте втома й розчарування, випробування і брак часу не минають для неї марно. Дівчина знайомиться з новими людьми, пробує себе не тільки у фотографії, але й журналістиці – пише статтю про свій досвід, пов'язаний із пошуками праці. У підлітковому віці формуються ті якості, що є важливими для становлення особистості: створення умов для зрілих відносин між хлопцями та дівчатами; досягнення незалежності від батьків та дорослих; набуття індивідуальних якостей; мотиви соціальної відповідальності. Лінка проявляє себе як творча особистість – веде блог, фотографує («Я обожнюю фотографувати, але хотіла б навчитися робити професійні фотки» [9, с. 17]), бере участь у виставках. Шкільне оточення та навчання для героїні О. Думанської має певний сенс та зна-

чення: вчителі виконують не зовсім свою функцію (директор більше турбується про справи політичної партії, ніж проведення уроків; вчителі подають матеріал програми нецікаво), а діти купують знання в репетиторів (приватні заняття з англійської дали свої результати для Школярки) і живуть своїм юнацьким життям.

Особистісне зростання особистості визначається самореалізацією її природних потенціалів. Й. Ягелло вказує, що поведінка підлітків зазнала змін у творі: від відсутності ідеалів, невизнання обов'язків до впевненості у собі, можливості бути самим собою, прагнення до успіху, творчості. Саме такою постає в романах Й. Ягелло Халіна Барська. Становлення Школярки з повісті О. Думанської відбувається під впливом бабусі, думки якої є досить важливими для дівчини, навіть записи щоденника пересипані порадами, адже це розважливі, спокійні, демократичні, погляди справжнього педагога. Погляди бабусі на навчання і прагматичні питання буття подані в імагологічному аспекті. Художня рецепція образів героїнь обумовлена поглядами наратора та мовно-стилістичними засобами відтворення у творах у формі записів, спогадів.

Висновки. Наративна техніка повісті «Школярка з передмістя» О. Думанської та тетралогії про Халіну Барську Й. Ягелло характеризується фіксацією певного періоду з життя головних героїнь, рефлексивно-сповідальним ракурсом подієвого змісту, суб'єктивністю та психологізмом оповіді, самоаналізом питань особистого та шкільного життя. Твори української та польської письменниць зближує оповідь від імені дівчини-підлітка, розкриття думок, переживань героїнь, питання стосунків у родині (розлучення батьків), навчання, дружби, вибір життєвого шляху, що реалізовані у щоденниковій формі (в останній рік навчання в школі з вересня по травень/червень). Відкритість, щирість, відвертість оповіді вказує на психологічний аспект зображення. У щоденниках головних героїнь простежуємо дві лінії: перша – особисті почуття, емоції, внутрішній світ, шкільне життя підлітків; друга – соціальне життя (трудова еміграція у «Школярці з передмістя», заробляння грошей для оплати на навчання у творах Й. Ягелло). Літературна форма щоденника спрямована на розкриття внутрішнього світу персонажа, його психологічного та емоційного стану, подій, що є важливими для нього. Перспективою подальших досліджень є жанрово-стильова своєрідність творів українських та польських митців у компаративному аспекті.

Список літератури:

1. Думанська О. Школярка з передмістя : щоденник, дописаний з уяви. Львів : *Світ дитини*, 2008. 86 с.
2. Журба С. Психологія підлітка у романі «Кава з кардамоном» Йоанни Ягелло. *Літератури світу: поетика, ментальність і духовність*. 2018. Вип. 11. С. 37–48.
3. Ізотова Н. Щоденник як форма психонаративу: ідіожанрові особливості (на матеріалі роману Дж. М. Кутзее «In the Heart of the Country»). *Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія «Філологічні науки»*. Мовознавство. 2015. № 3. С. 92–96.
4. Качак Т. «Дівчачі тексти»: фемінний дискурс у сучасній українській прозі для юних читачів. *Слово і час*. 2017. № 4. С. 79–89.
5. Качак Т. Подолання тематичних табу у сучасній українській прозі для дітей та юнацтва: постколоніальна практика. *Наукові праці : науково-методичний журнал. Філологія. Літературознавство*. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. П. Могили, 2014. Т. 240. Вип. 228. С. 51–58.
6. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / авт.-уклад. Ю. Ковалів. Київ : ВЦ «Академія», 2007. Т. 1. 608 с.
7. Марченко Т. Проблеми перехідного віку в романі Й. Ягелло «Кава з кардамоном». *Волинь філологічна : текст і контекст*. 2019. С. 107–117.
8. Римар Н. Наративні стратегії художнього розповідання: теоретико-методологічний аналіз. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія*. 2014. №10. Т. 1. С. 70–73.
9. Ягелло Й. Кава з кардамоном: роман : пер. з пол. Б. Антоняк. Львів : Урбіно, 2013. 240 с.
10. Ягелло Й. Молоко з медом / пер. з пол. Б. Антоняк. Львів : Урбіно, 2019. 456 с.
11. Ягелло Й. Тирамісу з полуницями / пер. з пол. Б. Антоняк. Львів : Урбіно, 2017. 296 с.
12. Ягелло Й. Шоколад з чилі / пер. з пол. Б. Антоняк. Львів : Урбіно, 2015. 286 с.
13. Gzermińska M. Autobiograficzne formy. *Slownik literatury polskiej XX wieku*. Wrocław – Warszawa – Krakow, 1992. S. 49–54.

Zhurba S. S., Zhurba O. V. DIARY AS A FORM OF PROSE NARRATIVE FOR CHILDREN BY OKSANA DUMANSKAYA AND YOANNA JAGELLO

The article examines the specifics of the semantics and functioning of the diary as a form of narrative in Oksana Dumanska's story "Schoolgirl from the Suburbs" and the novels "Coffee with Cardamom", "Chocolate with Chili", "Tiramisu with Strawberries", "Milk with Honey" by Joanna Jagello. The artistic world of literature for children and youth is determined by cognitive and emotional components, parable and moral and ethical meanings, two-layered narrative (text and subtext). It is indicated that the construction of a narrative built on the basis of the personal experience of the narrator is important for modern children's literature. The disclosure of the inner world of the child-narrator in the form of a diary is explained by the subjectivity of the story, the transmission of memories, thoughts, emotions, and feelings. Special attention is paid to psychologism, which is considered a dominant feature of the narrative of the works. A comparative-typological analysis of the works of Ukrainian and Polish authors made it possible to point out common features: the narrative in the works is conducted on behalf of a teenage girl, the disclosure of personal and school life, problems of relations in the family (divorce of parents, the important role of the grandmother), in the school team, education, friendship between boys and girls, first love, choosing a life path. The reflexive-confessional perspective of the diary, which is written by Shkolyarka from the story by O. Dumanska and Halin Barska from the tetralogy by J. Jagello, is represented through the structure (chapters correspond to the months of the school year – from September to May/June), language and expressive means. It is indicated that two lines can be traced in the diaries of the main characters: the first – personal feelings, emotions, inner world, school life of teenagers; the second – social life (labor emigration in "Schoolgirl from the suburbs", earning money to pay for education in the works of J. Jagello). The story in the works of female writers is presented from the point of view of the heroines, appears as an autonarrative.

Key words: narrator, story, narrative strategy, diary, psychologism, children's literature, Oksana Dumanska, Yoanna Jagello.